

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 26 października 2018 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi oddalił odwołanie K. J. od orzeczenia Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Ł. z dnia 15 listopada 2017 roku zaliczającego K. J. do lekkiego stopnia niepełnosprawności z przyczyn niepełnosprawności oznaczonych symbolami 11-I na okres do 30 września 2019 roku.

Sąd Rejonowy ustalił i zważył, co następuje.

K. J. choruje na cukrzycę immunozależną typu 3 z okresowymi dekompensacjami w przebiegu przewlekłego zapalenia trzustki, przewlekłe zapalenie trzustki (uszkodzenie poalkoholowe), przewlekłe zapalenie oskrzeli, nadciśnienie tętnicze, przejściową niewydolność krążenia mózgowego pod postacią przejściowych zaburzeń mowy, przewlekłą niewydolność serca, a nadto stwierdzono u niego zespół zależności alkoholowej (od 25 lat), chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa z okresowym zespołem bólowym, nikotynizm, stan po wstrząśnieniu mózgu, stłuczeniu barku i biodra (w trakcie hospitalizacji objawy poalkoholowego zespołu abstynencyjnego) oraz stan po leczeniu złamań kończyn dolnych.

Z punktu widzenia lekarza kardiologa i internisty wnioskodawca jest osobą niepełnosprawną w stopniu lekkim, a niepełnosprawność ma charakter okresowy do dnia 30 września 2019 roku. W zakresie rozpoznanych schorzeń internistycznych wobec K. J. rokowania są złe z uwagi na rozpoznany zespół zależności alkoholowej. Nadużywanie alkoholu prowadzi do dekompensacji cukrzycy (stanów pogorszenia kontroli poziomów cukrów) i występowania ostrego zapalenia trzustki.

U K. J. w zakresie narządów ruchu stwierdzono stan po urazie stawu skokowego lewego oraz początkowe zmiany zwyrodnieniowe w zakresie kręgosłupa szyjnego i lędźwiowego. Po zastosowanym leczeniu zachowawczym i rehabilitacji występują okresowe ograniczenia ruchomości stawu skokowego lewego. Ze względu na stan narządów ruchu jest on osobą niepełnosprawną w stopniu lekkim, a niepełnosprawność ma charakter okresowy. Wymagana jest intensywne rehabilitacja w celu odzyskania sprawności stawu skokowego. Zmiany w obrębie kręgosłupa na obecnym etapie nie dają objawów neurologicznych. Ograniczenia ruchomości nie ograniczają w sposób znaczący zdolności do samodzielnego poruszania się.

W oparciu o powyższy stan faktyczny, Sąd Rejonowy uznał odwołanie za niezasadne.

Kryteria zaliczania do poszczególnych stopni niepełnosprawności określa ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz.U. z 2016 r. poz. 2046). Zgodnie z art. 1, ustawa ma zastosowanie do osób niepełnosprawnych, tj. osób, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności o których mowa w art. 3 tej ustawy (art. 1 ust. 1), bądź orzeczeniem o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów (art. 1 ust. 2), bądź orzeczeniem o niepełnosprawności wydanym przed 16 rokiem życia (art. 1 ust.3).

W myśl art. 3 ust. 1 pkt 1-3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustala się trzy stopnie niepełnosprawności, które stosuje się do realizacji celów określonych ustawą: znaczny, umiarkowany i lekki.

Na podstawie art. 4 ust. 3 powołanej powyżej ustawy do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Stosownie z art. 4 ust. 2 ww. ustawy do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ww. ustawy, do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację (art. 4 ust. 4).

W orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności, poza ustalonym stopniem niepełnosprawności wskazuje się symbol przyczyny niepełnosprawności, okres, na jaki orzeczono stopień, datę lub okres powstania niepełnosprawności, datę lub okres powstania ustalonego stopnia niepełnosprawności oraz wskazania, o których mowa w art. 6b ust. 3 ustawy o rehabilitacji zawodowej i zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Wskazania te dotyczą w szczególności: odpowiedniego zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby; szkolenia, w tym specjalistycznego; zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej; uczestnictwa w terapii zajęciowej; konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby; korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki; konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz spełniania przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym.

Standardy w zakresie kwalifikowania do lekkiego, umiarkowanego i znacznego stopnia niepełnosprawności określają § 29 - § 31 Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 roku w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. z 2015 r, poz. 1110).

Przy kwalifikowaniu do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności uwzględnia się naruszenie sprawności organizmu powodujące czasową pomoc w pełnieniu ról społecznych, co oznacza konieczność udzielenia pomocy, o której mowa w § 29 ust. 1 pkt 3 w okresach wynikających ze stanu zdrowia albo częściową pomoc w pełnieniu ról społecznych, co oznacza wystąpienie co najmniej jednej okoliczności, o których mowa w § 29 ust. 1 pkt 3, tj. powodujące konieczność udzielania pomocy, w tym również w pełnieniu ról społecznych - co oznacza zależność osoby od otoczenia, polegającą na udzieleniu wsparcia w czynnościach samoobsługowych, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, współdziałania w procesie leczenia, rehabilitacji, edukacji oraz w pełnieniu ról społecznych właściwych dla każdego człowieka, zależnych od wieku, płci, czynników społecznych i kulturowych (§ 30 pkt 1-2 w zw. z § 29 ust. 1 pkt 3 ww. Rozporządzenia).

Przy zaliczaniu do lekkiego stopnia niepełnosprawności uwzględnia się zaś naruszoną sprawności organizmu powodującą istotne obniżenie zdolności do wykonywania pracy, co oznacza naruszoną sprawność organizmu powodującą ograniczenia w wykonywaniu pracy zarobkowej znacznie obniżające wydajność pracy na danym stanowisku w porównaniu do wydajności, jaką wykazują osoby o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, ograniczenia w pełnieniu ról społecznych, co oznacza trudności doświadczane przez osobę zainteresowaną w relacjach z otoczeniem i środowiskiem według przyjętych norm społecznych, jako skutek naruszonej sprawności organizmu. Przy tym możliwość kompensacji ograniczeń oznacza wyrównywanie dysfunkcji organizmu spowodowanej utratą lub chorobą narządu odpowiednio przez przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne (§ 31 ust. 1 pkt 1-2 i ust. 2 ww. Rozporządzenia).

Przy kwalifikowaniu do stopni niepełnosprawności bierze się pod uwagę zakres naruszenia sprawności organizmu oraz symbol przyczyny niepełnosprawności (§ 32 ww. Rozporządzenia). Ustalając orzeczony stopień

niepełnosprawności organ orzekający określa również jego charakter czasowy. Zgodnie z § 3 ust. 4 ww. Rozporządzenia naruszenie sprawności organizmu uważa się za: trwale (stałe) - jeżeli według wiedzy medycznej stan zdrowia nie rokuje poprawy (pkt 1) albo okresowe - jeżeli według wiedzy medycznej może nastąpić poprawa stanu zdrowia (pkt 2). Zaś stopień niepełnosprawności osoby zainteresowanej orzeka się na czas określony lub na stałe (§ 3 ust. 5).

Sąd zważył, powołując się na opinie biegłych sądowych z zakresu występujących u wnioskodawcy schorzeń, że K. J. jest osobą niepełnosprawną w stopniu lekkim w rozumieniu powołanej ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych.

Sąd w pełni dał wiarę wnioskowi orzeczniczemu zawartym w opiniach biegłych sądowych z zakresu ortopedii, kardiologii i chorób wewnętrznych, w których to opiniach każdy z lekarzy specjalistów w zakresie swej specjalności orzekł, że schorzenia, na które cierpi wnioskodawca, nie pozwalają na zakwalifikowanie do wyższego stopnia niepełnosprawności.

O kosztach pomocy prawnej udzielonej odwołującemu się przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu sąd orzekł zgodnie z dyspozycją § 2 w zw. § 4 ust. 3 i § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. poz. 1715 z późn. zm.).

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożył wnioskodawca, zaskarżając je w całości i zarzucając:

- naruszenie art. 233 § 1 kpc przez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów i oparcie się na sporządzonych w sprawie opiniach biegłych w zakresie, w jakim stwierdzają one brak podstaw do zaliczenia odwołującego do wyższego stopnia niepełnosprawności, podczas gdy u wnioskodawcy występuje naruszenie sprawności organizmu, które powoduje niezdolność do pracy, a ponadto schorzenia odwołującego są tego rodzaju, że potrzebuje on pomocy innych osób w życiu codziennym, co uzasadnia zaliczenie go do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności,

- naruszenie art.4 ust.2 i 3 ustawy z dnia 27.08.1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych przez uznanie, że odwołujący nie spełnia przesłanek zaliczenia go do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności podczas, gdy u odwołującego występuje naruszenie sprawności organizmu, które powoduje niezdolność do pracy, a ponadto schorzenia odwołującego są tego rodzaju, że potrzebuje on pomocy innych osób w życiu codziennym.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku oraz orzeczenia (...) przez zaliczenie K. J. do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Ponadto wniesiono o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu odwołującemu z oświadczeniem, że koszty te nie zostały uiszczone w żadnej części.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje

Apelacja nie jest zasadna.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji wydał trafne orzeczenie, znajdujące oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym i obowiązujących przepisach prawa.

Zgodnie z art. 233 § 1 kpc. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

Z kolei art. 278 § 1 kpc. stanowi, iż dopuszczenie dowodu z opinii biegłego następuje w wypadkach, gdy dla rozstrzygnięcia sprawy wymagane są wiadomości „specjalne”. Dopuszczenie dowodu z opinii biegłego następuje więc

wówczas, gdy dla rozstrzygnięcia sprawy potrzebne są wiadomości wykraczające poza zakres wiadomości przeciętnej osoby posiadającej ogólne wykształcenie. Wobec tego biegłym może być jedynie osoba, która posiada wskazane wiadomości, potrzebne do wydania opinii i daje rękojmię należytego wykonania czynności biegłego.

W ramach przyznanej swobody w ocenie dowodów – art. 233 kpc, Sąd I instancji powinien zbadać wiarygodność i moc dowodu z opinii biegłego sądowego, dokonując oceny tego dowodu według własnego przekonania i na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału (wyrok SN z 2003-10-30 IV CK 138/02 L.). Niemniej jednak polemika z opinią biegłego nie uzasadnia zarzutu naruszenia art. 233 § 1 kpc (wyrok SN z 2002-01-09 II UKN 708/00 L.). Dla obalenia twierdzeń biegłego specjalisty nie wystarcza bowiem przeświadczenie strony, iż fakty wyglądają inaczej, lecz koniecznym jest również rzeczowe wykazanie, iż wystawiona przez biegłego opinia jest niespójna bądź merytorycznie błędna.

Dowód z opinii biegłych jest przeprowadzony prawidłowo, jeżeli sądy uzyskały od biegłych wiadomości specjalne, niezbędne do merytorycznego i prawidłowego orzekania, a tylko brak w opinii fachowego uzasadnienia wniosków końcowych uniemożliwia prawidłową ocenę jej mocy dowodowej (wyrok SN z 2000-06-30 II UKN 617/99 OSNAPiUS 2002/1/26).

Zdaniem Sądu II instancji niewątpliwym jest, że ocena stopnia niepełnosprawności wnioskodawcy wymagała wiadomości specjalnych i musiała znaleźć oparcie w dowodzie z opinii biegłych, nie zaś tylko w subiektywnym odczuciu zainteresowanej rozstrzygnięciem strony.

Rodzaj schorzeń, jakie występują u K. J. uzasadniał dopuszczenie dowodu z opinii biegłego lekarza chorób wewnętrznych oraz ortopedy. W ocenie Sądu Okręgowego, wnioski zaprezentowane przez biegłych nie zawierają sprzeczności i zostały prawidłowo wykorzystane do ustalenia stanu faktycznego sprawy.

Należy zauważyć, że apelacja zawiera gołosłowną polemikę z wydanymi przez biegłych opiniami i nie wskazuje, która część tych opinii jest nielogiczna bądź niespójna.

Biegły z zakresu chorób wewnętrznych i kardiologii wziął pod uwagę wszystkie występujące u wnioskodawcy schorzenia, ocenił stopień naruszenia sprawności organizmu i wywiódł, że brak jest podstaw do orzekania umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Biegły wskazał, że wnioskodawca niewątpliwie jest obciążony licznymi schorzeniami, ale zarówno dekompensacja cukrzycy jak i przewlekłe zapalenie trzustki mogą zostać zminimalizowane poprzez wstrzemięźliwość od alkoholu oraz odpowiednią dietę. Podobnie kwestia odnosi się do nadciśnienia tętniczego. Podsumowując, w zakresie schorzeń internistycznych wymagane jest przede wszystkim szczegółowe przestrzeganie zaleceń lekarskich (dieta, leki, kontrola w poradniach). Jak wskazał biegły, z uwagi na rozpoznanie zespołu zależności alkoholowej, odległe rokowanie pozostaje złe, ale jest ono niezależne od stopnia niepełnosprawności.

Jeżeli chodzi o schorzenia ortopedyczne, biegły szczegółowo je opisał i podsumował, że nie ograniczają one sprawności narządów ruchu wnioskodawcy. Zmiany w zakresie kręgosłupa mają charakter zmian początkowych, które nie dają objawów neurologicznych w badaniu. Również ograniczenia ruchomości stawów biodrowych i kolanowych nie ograniczają w sposób znaczący zdolności do samodzielnego poruszania się. Nie występuje naruszona sprawność narządów ruchu, powodująca w istotny sposób obniżenie zdolności do samodzielnego poruszania się. Co do stawu skokowego biegły podkreślił, że na dzień wydawania opinii, leczenie jeszcze się nie zakończyło, zaś powrót do sprawności, po długim przebywaniu w zaopatrzeniu gipsowym będzie możliwy po intensywnej rehabilitacji.

Podsumowując należy przyjąć, że występujące u wnioskodawcy schorzenia czynią go osobą o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Mając na uwadze wszystkie opisane okoliczności, Sąd oddalił apelację w oparciu o art. 385 kpc.

O kosztach pomocy prawnej orzeczono na podstawie § 2 w zw. § 4 ust. 3 i § 16 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. poz. 1715 z późn. zm.).